

מאמר
והי' כי תבוא – ה'תשל"ח

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לשי"פ כי תבוא, כ"א אלול, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

האברך שמעון שיחי
לרגל הכנסו לעול המצוות
יום הבהיר ח"י אלול, ה'תשע"ח

ולזכות אחיו ואחיותיו

טובי', מי' וחנה

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

ר' אברהם וזוגתו מרת בטינה בתי' שיחיו ווייל

ולזכות זקניהם

ר' נפתלי וזוגתו מרת צבי' לאה שיחיו ווייל

ר' משה שיחי וואגנער

מרת ויונה שיחיו דואק

ואתו הסליחה על אי היכולת למלאות הבקשה, שהרי הוא היפך נוהג בית הרב, מפני כמה טעמים ומכמה שנים.

ויהי רצון שיגביר חיילים לאורייתא הפצת תורת הראשונים כמלאכים הבעשי"ט ותלמידיו ותלמידי תלמידיו, אשר אם בכל הדורות מאז, גדול הי החכר בזה, עאכו"כ בדורנו עקבתא דמשיחא ממש, חשך כפול ומכופל, אשר חיוני הוא המאור שבתורה שהוא דוקא המחזיר למוטב, עד בלשון הבעשי"ט באגה"ק שלו הידוע, השלימות המקוה יפוצו מעינותיך חוצה.

בכבוד ובברכה.

נ.ב. בהזדמנות זו אביע תודתי עוה"פ על שלחו בעתו ובזמנו ספרו שהופיע עד עתה וכן יעשה להבא, ות"ח מראש.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ כי תבוא, כ"א אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה והי' כי תבוא גו' שנאמר בהתוועדות יום ד' פ' כי תבוא, ח"י אלול ה'תשל"ח (לפני ארבעים שנה), הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ח"י אלול, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

הסכמה .. היפך נוהג בית הרב: ראה גם אג"ק ח"י אגרת ג'תרעג. ג'תרפב. חט"ו אגרת ה'תנ. חכ"ז אגרת י'תיד, ובהנסמך בהערות שם.

הראשונים כמלאכים: ראה שבת קיב, ב. וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 281 הערה 14. וש"נ. חשך כפול ומכופל: לשון חז"ל — שמו"ר פי"ד, ג. תנחומא וארא יד. וראה גם פרש"י בא י, כא.

המאור שבתורה .. המחזיר למוטב: ראה ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובקה"ע שם. איכ"ר פתיחתא ב וביפה ענף שם.

הבעש"ט באגה"ק שלו הידוע: נדפסה בכש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

ספרו שהופיע עד עתה: "בית אולפנא" ח"א-ד — ברוקלין, תשי"ג-תשי"ז.

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

כדאי להשיג פוטו ממכ"י הבעש"ט שראה אצל הרב דרוביצר. אף שספק גדול אם הוא כ"י או מהגניזה דחרסון.

ב

בי"ה, ה' כסלו תשי"ט
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נוי"נ מלאכתו מלאכת שמים
מוה' צבי יעקב שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם המצורף אליו, דרוש לשבת הגדול המוחזר בזה,
ותוכנו: בענין הסכמה על ספרו הנמצא בדפוס ועומד להו"ל.

וכו', וכאשר יצא מרוסיה והודיע במפורט מאופן העברת הצינן וכו' (ראה בארוכה קונטרס אשכבתא דרבי ע' 151 ואילך; חוברת הנ"ל ע' 10 ואילך) — השיב לו כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע (אג"ק שלו ח"י אגרת ג'שי (ע' ח)): "במענה על מכתבו המפורט מט"ו אלול תש"ח, תודה וברכה בעד הודעתו על אודות אהל הקדש וחפצי במאד — אם אפשר — לקבל תמונה פֶּאָטֶאָגְרָפִית מהאהל בְּרֶאָסְטָאוֹ", וממשיך אשר "כן בפרטיות מה נעשה עם האהל בליובאוויטש וכן משאר אהלי הקדש*, אשר לאט לאט יתדבר עמהם וכמובן אשר כל ההוצאות הסבוכים בזה יחזירו להם, ויודיעו התיקונים הדרושים בכל מקום ומקום ובמדה האפשרית ימציאו לידם כו"ו. וכנראה באה אגרת זו בהמשך לפעולותיו בהנ"ל — בירור מצב האהלים וביצוע התיקונים הנדרשים בהם (שהתאפשר, בין השאר, ע"י הקשר החשאי שהחזיק עם החסידים שנשארו ברוסיה). וראה בזה גם אגרת אליו — לקמן (במילואים) אגרת כא' אלול תשי"ד (ושם: "במענה על מכתבו .. בו כותב אודות מה שהתחיל להתעסק בנוגע לאהלי קדש אשר במדינתנו לפנינו, וכבר דבר בכמה משרדים וכו', ויה"ר מהשי"ת שיהי' להצלחה").

פוטו ממכ"י הבעש"ט שראה אצל הרב דרוביצר: ברוך, תל אביב (מלפנים) — רב בְּרֶאָסְטָאוֹ ומעזיבוז). — בהמשך לזה, ראה אגרת להנ"ל — אג"ק ח"ז אגרת א'תתקסו (כ"ח כסלו תשי"ג; ושם: "ומה שבקשתי במכתבי, ה' זה ע"ד המכתבי קדש שאמרו לי שנמצאים תחת ידו, שאם עכ"פ יואיל לשלוח העתק מהם, ת"ח מראש. מה שכותב שיש תחת ידו עצם כתי"ק הבעש"ט מה שכתב להתולדות, הנה צריך בירור אם זהו המכתב הנדפס בקובץ התמים חלק א' בראשיתו, אשר עצם גוף כתי"ק המכתב נמצא באוסף הכתבי יד של כ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, ואם כן הוא הרי אי אפשר שיהי' אלא העתק ממנו במקום אחר").

ב

מוה' צבי יעקב: אבראהאם, ברוקלין. ראה אודותיו — "התקשרות" גלין מט ע' 11. ספרו הנמצא בדפוס ועומד להו"ל: הוא ספר "בית אולפנא, חלק חמישי, הנקרא מנחת ש"י" על הגש"פ (שכמעטו בראשונים — מכיל "רעיונות ושיחות, נעימים וקצרים, לרוב בלתי ידועים, מרבתינו הק' תלמידי הבעש"ט; מאמרים עמוקים מגאוני המוסר; סברות חריפות בפלפול מגדולי האחרונים ז"ע") — ברוקלין, תשי"ט.

* ראה ע"ז גם אג"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ג אגרת ד'תתקמח.

תוכן המאמר

כי תבוא אל הארץ — לבוא למעמד ומצב דארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ע"י הקדמת הענין דלך לך מארץ וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך.

אשר הוי' אלקיך נותן לך — (א) העזר של הקב"ה באופן של אתעדל"ע שבכח זה תבוא אל הארץ, (ב) לאחרי העבודה דתבוא אל הארץ בכח עצמו, נותנים לו מלמעלה הענין דרעו"ד שלמעלה מטו"ד. וירשתה — ירושה שאין לה הפסק, כיון שמבטלים את אפשרות ההפסק מצד נה"ב וחלקו בעולם, ע"י עבודת הבירורים שעל ידה יורשים את ז' מלכין דתהו שמהם באים ניצוצות הקדושה שנפלו למטה; וישבת בה — התיישבות בפנימיות.

הקשר עם המשך הפרשה: היום הזה הוי' אלקיך מצוך לעשות את כל החוקים — כריתת ברית על התורה, שבזכות זה נכנסו לארץ; ובאופן של התיישבות באופן פנימי — היום הזה נהיית לעם גו' ושמעת גו' ועשית גו'.

בס"ד. יום ד' כ' כי תבוא, ח"י אלול, ה'תשל"ח

(הנחה בלתי מוגה)

והי' כי תבוא אל הארץ אשר הוי' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה¹. וידועים דיוקי רבותינו נשיאינו בזה², מהו אומרו בנוגע לארץ [שקאי על ארץ הקדושה, ארץ אשר גוי' עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה³] ב' ענינים, הענין שהוי' אלקיך נותן לך, וגם הענין דכי תבוא, שזוהי פעולת האדם לבוא אל הארץ. ועוד זאת, שבענין דהוי' אלקיך נותן לך גופא ממשך וירשתה⁴, הרי נותן הוא לשון מתנה, ואילו וירשתה הוי'ע של ירושה, וירושה ומתנה הם שני גדרים שונים, כי, בנוגע לירושה אין צורך בנתינה, אלא זהו ענין שנעשה מאליו לפי שתחת אבותיך יהיו בניך⁵, ועד שאפילו קטן, וגם תינוק בן יומו יורש הכל⁶, משא"כ בענין של נתינה ומתנה ידוע הכלל אי לאו דעביד לי' נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא⁷, שמזה מובן שמדובר אודות מי שראוי למתנה, ועאכו"כ שהוא בכלל בר דעת כו'. גם צריך להבין מה שלאחרי שאומר כי תבוא אל הארץ, ולאחרי שאומר שהוי' אלקיך נותן לך [שנתינת הקב"ה היא מעשה ממש, במכ"ש וק"ו מזה שדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה⁸, ועאכו"כ כשנותן לך], ולאחרי שאומר גם וירשתה — מוסיף וממשיך גם וישבת בה.

(ב) **ויש** להוסיף בזה, דהנה, כללות הענין דכי תבוא אל הארץ וגו', קשור גם עם מ"ש בפסוקים שלאח"ז בהמשך הפרשה: היום הזה הוי' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה⁹, כמובן מהדיוק של רבינו הזקן בלקו"ת¹⁰ בפירושו היום הזה ולא כתיב איזה יום, משום דהמקרא מחובר לפרשה שלמעלה הימנה שמסיימת¹¹ ארץ זבת חלב ודבש, וזהו היום הזה וגו' דהיינו בשעת כניסתך לארץ, ועד שקשר

(1) ריש פרשתנו.

(2) ראה רד"ה והי' כי תבא תער"ב (המשך תער"ב ח"א ע' קיב. בהוצאה החדשה — ע' קמח).

(3) עקב יא, יב.

(4) ראה אוה"ת פרשתנו ח"ה ע' בינט.

(5) ד"ה והי' כי תבא תרמ"ב (סה"מ תרמ"ב ע' תנא).

(6) תהלים מה, יז. וראה ב"ב קנט, א.

(7) נדה מג, סע"ב ואילך.

(8) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"ב קנו, א.

(9) ראה ב"ר פמ"ד, כב.

(10) כו, טז.

(11) פרשתנו מא, ג.

(12) שם, טז.

הוספה

א

בי"ה, יו"ד אלול תשי"ב
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יונה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבי תצא, נהניתי לקרות בו אשר ממשיך בעסקנותו בשדה החנוך הכשר, אשר אם בכל עת דבר גדול הי' זה, עאכו"כ בזמננו זה באה"ק ת"ו. והשי"ת יצליחו שילך בזה בדרך הישרה ומתאים להוראות נשיאינו רבוה"ק זצוקלה"ה נב"מ ז"י.

בנוגע לשאלתו איך להתנהג מכאן ולהבא בענין הרשת, אם יקח חלק בעבודתם, או שיעבוד בפ"ע, הנה בזה עליו לדבר עם הנהלת הרשת על אתר, כי כמובן קשה לתת הוראות פרטיות בריחוק מקום כ"כ, ורק על אתר אפשר להחליט אם אופן עבודתו מתאימה לתכנית הרשת.

כבקשתו, אזכיר את בתו רבקה תחיי כשאהי על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, והשי"ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחוי"ק ובקל.

לפלא שאינו מזכיר מאומה ע"ד מצב בריאותו, ובטח זהו סימן מחליט שאצלו הכל שלום,

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מ. שניאורסאהן

בענין האהלים ברוסיה — אי"א לי להחליט, טרם אדע ההוצאות שבזה.

א

מצילום האגרת. נדפסה בחוברת "עושה אידישקייט — תולדות הרה"ח ר' יונה איידלקאָפּף" (תשורה — פולטוראָק, תשע"ב) ע' 96. תשורה (ברקוביץ, תשנ"ט).

מוה"ר יונה: איידעלקאָפּף. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת זיתתסא, ובהנסמן בהערות שם.

בנוגע לשאלתו כו': בהבא להלך ראה חוברת הנ"ל ע' 25 ואילך (פ"ד — "חדרי תורה אור").

הרשת: אהלי יוסף יצחק לייבאוויטש אשר באה"ק ת"ו.

בענין האהלים ברוסיה: הנמען, יצויין, הי' בין אלו אשר התעסקו בהעברת ציונו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מבית החיים הישן בראַסטאָוו לבית החיים החדש שם (כיון שהממשלה עמדה להרוס את בית החיים הישן), ולאחמ"כ מהמתעסקים בהקמת האהל החדש ושמירתו

(ו) **ויש** לומר, שזהו גם מה שבהמשך למ"ש היום הזה הוי' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה (שהו"ע הכריתת ברית על התורה, שעי"ז תבוא אל הארץ, כנ"ל ס"ב), נאמר (בשיעור של יום הרביעי דפ' תבוא) היום הזה נהיית לעם להוי' אלקיך (ולכן) ושמעת בקול הוי' אלקיך ועשית את מצותיו ואת חוקיו וגו'⁴², היינו, שענין זה נעשה באופן של התיישבות, באופן פנימי, שחודר את כל הכחות הפנימיים שלו, עי"ז שנכנס לארץ ישראל הרוחנית באופן שהוי' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה, שאז נעשה גם אצלו מה שנפעל ע"י עשיית המצוה (עבודת הבירורים שפועלת ענין הירושה שאין לה הפסק, כנ"ל ס"ה) — מצוה מלשון צוותא וחבורה⁴³, שנעשה חד עם הקב"ה, מצוה המצוות (נהיית לעם להוי' אלקיך).

(ז) **ועי"ז** נעשה גם הענין דכי תבוא אל הארץ כפשוטו (שהרי אין מקרא יוצא מידי פשוטו⁴⁴), והיינו, שכשם שהי' אז כשנאמר בפעם הראשונה, שע"י שמירת המצוות והחוקים (שהו"ע הכניסה לארץ ברוחניות) נעשה כי תבוא אל הארץ אשר הוי' אלקיך נותן לך וירשת וישבת בה בפועל ממש למטה מעשרה טפחים, הנה כן הוא במשך כל הדורות כולם, שע"י כל מצוה, וכל פעולה שהיא באופן דכל מעשיך יהיו לשם שמים⁴⁵ ובכל דרכיך דעהו⁴⁶, הרי הוא מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו ופועל ענין של הצלה (כמ"ש הרמב"ם⁴⁷), ומקרב את הגאולה בביאת משיח צדקנו שתהי' באופן דזכו אחישנה⁴⁸, בקרוב ממש, שאז יקויים כפשוטו כי תבוא אל הארץ אשר הוי' אלקיך נותן לך, שבאמת הנה כבר נתתי⁴⁹, שמזמנו של אברהם אבינו ניתנה כבר כל הארץ כולה לגבולותי' — כן תהי' לנו בגלוי, ומתוך שמחה וטוב לבב, ובקרוב ממש ובעגלא דידין, שנבוא לארץ ישראל בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו⁵⁰, וכספם וזהבם אתם⁵¹, כל הבירורים מחלקו בעולם, ועאכו"כ מנפשו הבהמית שנעשית חד (זי ווערט איין זאך) עם הנפש האלקית, ובאופן של נחלה וירשתה וישבת בה, ובקרוב ממש.

הענינים הוא באופן שראשי התיבות ודבש היום הזה הוי' הוא צירוף הוי' אחת¹², היינו, שהתאחדות ב' הענינים היא באופן שמזה נעשה שם הוי', שם העצם¹³. ובכללות (כמבואר בדרושים) הרי זה ענין הכריתת ברית על התורה ומצוותי' שבזכות זה נכנסו לארץ¹⁴. וכמבואר ומפורש בכמה פסוקים בתושב"כ ובאריכות גדולה בתושבע"פ¹⁵, שע"י שבנ"י קבלו תורה בהר סיני, ואח"כ למדו תורה וקיימו מצוות, הנה בזכות כל זה הי' אח"כ הענין דכי תבוא אל הארץ.

ומזה מובן, שכל ענינים אלו צריכים להיות גם בעבודה הרוחנית. והיינו, שנוסף על כללות הענין דכיון שהתורה היא נצחית¹⁶, הנה אפילו כשבנ"י נמצאים במעמד ומצב שגלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו¹⁷ [שגם אז היא ארצנו ואדמתנו, אלא שהוא לא עומד במעמד ומצב דכי תבוא אל הארץ, כי אם במעמד ומצב דגלינו ונתרחקנו], גם אז ישנם בתקפם כל הוראות התורה הנצחית, כולל גם ההוראה דוהי' כי תבוא אל הארץ, הרי עאכו"כ שכן הוא ע"פ המבואר לעיל שהענין דכי תבוא אל הארץ הוא ע"י שמירת החוקים והמשפטים כו', דכיון ששכר מצוה מצוה¹⁸, שמשכרה נדע מהותה¹⁹, הרי זה גופא שהענין דכי תבוא אל הארץ הוא ע"י שמירת המצוות והחוקים, מהוה הוכחה שיש ביניהם ענינים משותפים וענינים שונים, עד לענינים שהם היינו הך.

(ג) **והענין** בזה²⁰, דהנה, ארצו האמיתית וד' אמות האמיתיים של כל אחד ואחת מישראל הוא הרצון לעשות רצון קונו, כדאיתא במדרש²¹ למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה, וכן הוא בכל אחד מישראל, יהי' איזה שיהי', בכל מעמד ומצב שהוא, כידוע פסק הרמב"ם²² להלכה למעשה, שרוצה לקיים רצון קונו. ועז"נ והי' כי תבוא אל הארץ, היינו, שצריך לבוא (להכנס) בכל עניניו עד למחשבה דיבור ומעשה בפועל, אל הארץ, למעמד ומצב דרצתה לעשות רצון קונה.

(12) תקו"ז בהקדמה (ט, ב). הובא בפרדס שער כא (שער פרטי השמות) פי"ד.
 (13) כסף משנה הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שער יט (שער שם בן ד'). מו"נ ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.
 (14) ראה לקו"ת שם: "שקודם שנכנסו לארץ הי' כריתת ברית על קבלת התורה, מלבד הברית אשר כרת אתם בחורב".
 (15) ראה מכילתא עה"פ יתרו יח, כז.
 (16) לקו"ש ח"ט ע' 98. ועוד.
 (17) ראה שיחת מוצאי ש"פ לך לך שנה זו סט"ו (לקו"ש ח"ב ע' 309).
 (18) אבות פ"ד מ"ב.
 (19) תניא פלי"ט (נג, א).
 (20) ראה גם אוה"ת שם ע' ב"ס ואילך. סה"מ תרמ"ב שם (ע' תנו). המשך תער"ב שם ע' קיח (בהוצאה החדשה — ע' קנו).
 (21) ב"ר פ"ה, ח.
 (22) הל' גירושין ספ"ב.

(42) פרשתנו כז, ט"י.
 (43) לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.
 (44) שבת סג, א. וש"נ.
 (45) אבות פ"ב מ"ב.
 (46) משלי ג, ו.
 (47) הל' תשובה פ"ג ה"ד.
 (48) ראה סנהדרין צח, א.
 (49) ירושלמי חלה פ"ב ה"א. וראה לקו"ש חט"ו ע' 100. ע' 104.
 (50) בא י, ט.
 (51) ישעי' ס, ט.

אך כדי לבוא אל הארץ, צ"ל לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך²³ (כפי שהי' אצל אחד הי' אברהם²⁴), היינו²⁵, שלא להתחשב בארצך מולדתך ובית אביך, ארצך הם הענינים שמצד הטבע שלו, מולדתך הם הענינים שמצד הרגילות שלו, ובית אביך הם הענינים שמצד החינוך שקיבל בבית אביו, שמכל ענינים אלו צ"ל ההליכה (לך לך) לבוא אל הארץ אשר אראך, שהקב"ה בעצמו מורה לו כיצד צריך להתנהג בחיי יום יום. ואז נעשית הארץ שלו, כפי שהי' גם בפשטות, שהליכתו של אברהם בארץ (קום התהלך בארץ²⁶) היתה החזקה שעל ידה קנה את כל ארץ ישראל באופן של נחלת עולם לזרעו אחריו (כמבואר בארוכה גם בפוסקים²⁷). ועז"נ²⁴ אחד הי' אברהם וירש (זרעו) את הארץ, היינו, שבכחו של אברהם וכדרך עבודתו באהבה המסותרת שהיא ירושה לנו מאבותינו²⁸, יורש כל אחד ואחת מישראל את כל ארץ ישראל, החל מהירושה בעבודה הרוחנית באופן דכי תבוא אל הארץ, שרצתה לעשות רצון קונה, שתהי' הנהגתו ע"פ הוראת ה' — אל הארץ אשר אראך. ועז"נ²⁹ והי' (כי תבוא גו'), אין והי' אלא לשון שמחה²⁹, והיינו, שאע"פ שההליכה אל הארץ אשר אראך דורשת שיהי' הענין דלך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, מ"מ, עושה זאת בשמחה ובטוב לבב, ועי"ז נעשה הדבר בתכלית השלימות, עד לשלימות דוהי' באופן של הקדמת ו"ה ליי"ה, כמבואר הענין בזה בארוכה בכ"מ³⁰.

ד) וממשיך בכתוב: אשר הוי' אלקיך נותן לך. והענין בזה, דהנה, לפני אתערותא דלתתא צ"ל תמיד אתערותא דלעילא³¹, שהקב"ה עוזרו³². אבל, אין זה עדיין תכלית המכוון, אלא תכלית המכוון שהוא בעצמו יעבוד עבודתו, שלא יהי' ח"ו נהמא דכיסופא³³, אלא באופן דיגעת, ואז ישנה ההבטחה ומצאת³⁴, יותר מאשר לפי ערך היגיעה³⁵. וזהו אשר הוי' אלקיך נותן לך, שיש בזה בי' הענינים הנ"ל, הענין דאתעדל"ע שלפני האתעדל"ת

(23) ר"פ לך לך.
 (24) יחזקאל לג, כד.
 (25) ראה סד"ה לך לך תרס"ז (המשך ואל"ך. בהוצאה החדשה — ע' קעב).
 (31) ראה לקו"ת ויקרא ג, א. לקו"ש ח"ט ע' 159 ואל"ך.
 (32) סוכה נב, ריש ע"ב. קידושין ל, ב.
 (33) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.
 (34) מגילה ו, ב.
 (35) ראה לקו"ש ח"ג ע' 810. ח"ד ע' 1127. ע' 1165. ח"ג ע' 117.
 (23) ר"פ לך לך.
 (24) יחזקאל לג, כד.
 (25) ראה סד"ה לך לך תרס"ז (המשך ואל"ך. בהוצאה החדשה — ע' קעב).
 (31) ראה לקו"ת ויקרא ג, א. לקו"ש ח"ט ע' 159 ואל"ך.
 (32) סוכה נב, ריש ע"ב. קידושין ל, ב.
 (33) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.
 (34) מגילה ו, ב.
 (35) ראה לקו"ש ח"ג ע' 810. ח"ד ע' 1127. ע' 1165. ח"ג ע' 117.
 (29) ר"פ לך יג, יז.
 (27) ב"ב ק, א. וראה לקו"ש חט"ו ע' 101. וש"נ.
 (28) תניא פ"ח. וראה תו"ח שמות תקלו, סע"ב.
 (29) אסת"ר פתיחתא יא.

שהקב"ה עוזרו, כפשטות הכתובים שתחילה הוי' אלקיך נותן לך, ובכח זה תבוא אל הארץ. ועוד זאת, כפירוש החסידות²⁰, שלאחרי ההקדמה דכי תבוא אל הארץ, שעובד עבודתו בכח עצמו ככל הדרוש, שבכללות הרי זו העבודה דע"פ טו"ד, אזי נותנים לו גם הענין דרעותא דלבא, רצון הפשוט, ועד לעצם הרצון, שזהו מה שהוי' אלקיך נותן לך, באופן של מתנה מלמעלה.

ה) וממשיך בכתוב שענין זה צ"ל אצלו באופן של נחלה וירושה (וירשתה). והענין בזה, דהנה, ירושה אין לה הפסק³⁶, משא"כ מתנה. וזהו וירשתה, שהעבודה צ"ל אצלו באופן שלא יהי' שיך בה הפסק, שאז הרי זו עבודת אמת כדבעי, כמבואר בכ"מ³⁷ שאם ישנו הפסק במשך הזמן, הרי זה מורה שמלכתחילה הי' משהו לא בתכלית השלימות, כי אילו הי' הכל בתכלית השלימות, הי' זה באופן שאין לה הפסק. והנה, כדי שהעבודה תהי' באופן שאין לה הפסק, לא די בעבודת נפש האלקית מצד עצמה, שבה יכולים לפעמים להתערב ענינים מצד נפש הבהמית או מצד חלקו בעולם, שיפעלו העלם והסתר, ובמילא יהי' הפסק בעניניו. ולכן צ"ל עבודתו באופן של אתהפכא, להפך גם את הכחות של נפש הבהמית, ועי"ז פועל באופן כזה גם בחלקו בעולם, להפך גם את הדבר התחתון שיש בו ניצוץ קדושה שנפל ממדריגתו למטה מטה, ולעשות ממנו ענין של מצוה, שאז נעשה ענין נצחי. וזהו ענין הירושה, כמבואר בדרושים²⁰ שקאי על עבודת הבירורים (ע"י מעשה המצוות) שעל ידה יורשים את הז' מלכין דעולם התהו, שמהם באים הניצוצות שנפלו למטה — מאן דנפיל מן דרגי' אקרי מית³⁸, שזהו כללות הענין דאתהפכא, שע"י נעשית עבודתו באופן שאין לה הפסק (ירושה).

ולאח"ז נאמר וישבת בה³⁹, כי, ענינים אלו יכולים להיות באופן מקיף, ויש צורך שיהיו באופן של התיישבות (בפנימיות), וישבת בה, כידוע שבעבודת ה' ישנה ההקדמה שע"י התבוננות כללית, אבל לאח"ז צריך שתומשך בהתבוננות פרטית (כמבואר בארוכה בשער היחוד לאדמו"ר האמצעי⁴⁰ ובכמה דרושים שלאח"ז⁴¹), שאז הרי זה נמשך במעשה בפועל במעשים פרטיים, ועי"ז נעשה אחיזה וקיום (דאָס האַלט אָן) להתעוררות הכללית שתהי' באופן נצחי, בל ישונה, בלי הפסק.

חוקת נו, ד.

(39) המשך תער"ב שם.

(40) בתחלתו. פ"ג ואל"ך.

(41) ראה קונטרס העבודה פ"ו.

(36) ב"ב קכט, ב.

(37) ראה תניא פ"ג. וראה לקו"ש חט"ו

ע' 427 ואל"ך ובהערות שם.

(38) ראה זח"ג קלה, ב. הובא בעץ חיים

שער ט (שער שבירת הכלים) פ"ב. לקו"ת